

Jak vznikly „hyperkrychle“

V minulosti vyplňovala každá země po sčítání **na žádost Eurostatu** soubory tabulek. Porovnání údajů mezi jednotlivými státy však bylo hodně náročné, protože ne všechny měly stejná data. Další zádrhel byl v tom, že si nakonec tabulky přizpůsobily svým podmínkám a možnostem.

Všechny ukazatele, které jsou očekávány od členských států EU, popisují v evropském nařízení o technické specifikaci témat a jejich rozdělení.

Důslednější regulace

Pro sčítání v roce 2011 Evropská unie přijala důslednější regulaci, a to i v případě datových výstupů.

Základní právní normou se stalo nařízení EP a Rady č. 763/2008 o sčítání lidu, domů a bytů, na které navázaly příslušné prováděcí předpisy. Dva z nich se týkají přímo výstupů: nařízení Komise č. 1201/2009 (technické specifikace témat a jejich rozdělení) a nařízení Komise č. 519/2010 (program statistických údajů a metadat).

Seznam témat

K tomu, aby mohly být sestaveny srovnatelné a spolehlivé přehledy na úrovni Evropského společenství, je stanoven nejen seznam témat – jednotlivých ukazatelů (např. místo obvyklého pobytu, místo pracoviště, pohlaví, věk, rodinný stav), ale i jejich podrobná struktura, tedy konkrétní číselníky vztahující se k příslušným ukazatelům.

Hrušky s jablky se těžko porovnávají, tak vznikly **hyperkrychle**. Země totiž neměly stejné údaje.

Program statistických údajů a metadat

Evropské nařízení popisuje „hyperkrychli“ jako vícerozměrné křížové srovnání jednotlivých rozdělení. Jedna hyperkrychle je matice čísel vypočtená podle zadání v nařízení jako kombinace několika ukazatelů. **Celkový počet předepsaných hyperkrychlí je 60**, přičemž 51 z nich obsahuje údaje o obyvatelstvu v různém územním detailu.

Kromě základních demografických charakteristik (pohlaví, věku a rodinného stavu) jsou součástí výstupů o obyvatelstvu také jeho **další charakteristiky** (ekonomické aktivity, zaměstnání, odvětví ekonomické činnosti, postavení v zaměstnání, nejvyšší ukončené vzdělání, země/místo narození, státní občanství, postavení osoby v domácnosti aj.).

Současné jsou v evropské legislativě uvedeny i metodické principy. Případné odchylky je třeba uvést v metadatech k údajům – tedy v doprovodných informacích, které budou jednotlivá vypočtená čísla detailněji komentovat.

Doprovodné informace

Základním třídícím kritériem – povinnou dimenzí hyperkrychlí – je území, což jsou číselníky označené v popisech hyperkrychlí akronymem GEO s přidaným dalším písmenem, které charakterizuje územní detail (stát, NUTS2 – oblasti, NUTS3 – kraje a LAU2 – obce).

Součástí údajů v hyperkrychlích jsou i povinná metadata – doprovodné informace, které se ke každému údaji připojí, např. příznak důvěrnosti (údaj podléhá individuální ochraně dat a nelze jej proto zveřejnit), spolehlivosti, případně další doplňující informace.

Uživatelské dotazy

Kromě jednotného obsahu hyperkrychlí je stanoven i jednotný formát dat, který umožní využívat připravovaný ad hoc dotazovací systém Eurostatu. V něm si bude moci uživatel sám definovat dotazy v rozsahu předpřipravených dat.

Jednotný obsah, forma i technické parametry hyperkrychlí umožní efektivní přístup k připraveným agregovaným údajům. Díky jednotnému základu pro vy-

tváření tabulek pak budou údaje srovnatelné jak metodicky, tak formálně.

Štěpánka Morávková
oddělení metodiky, analýz
a diseminace sčítání